

Zdeňka Provazníková

Umělé oplodnění, genetika, děti s postižením

Bakalářská práce podaná na ETF UK 6.1.2006

Posudek vedoucího práce

Práce má 178 stran, včetně německého resumé, seznamu zkratk, seznamu literatury a 93 stran příloh.

Podnětem pro volbu tohoto tématu bylo pro autorku zjištění při praxi v dětských domovech, že jsou v nich, ukryté před zraky veřejnosti, děti trpící nějakým postižením, které byly počaty mimotělním oplodněním, a podezření, že jejich procento je značně vyšší než u dětí počatých přirozeným způsobem. Toto podezření bylo posilováno i neurčitými informacemi od vychovatelů a ošetřujícího personálu.

Existuje prokazatelně vyšší riziko postižení při použití metody IVF? Pokud ano, jsou o něm dostatečně informovány páry, které se pro tuto metodu rozhodují? Jak se k této metodě staví veřejnost? Jaké jsou její finanční nároky? Neexistují i jiné dostatečně účinné cesty řešení problému neplodnosti?

To jsou otázky, které si autorka práce položila. Při hledání odpovědi nestačilo studovat odbornou literaturu, nýbrž autorka musela provést značnou řadu osobních rozhovorů, ve střediscích asistované reprodukce se snažila získat jejich podklady apod. Často musela předstírat, že je sama pacientkou hledající možnost umělého oplodnění. Narážela přitom na značnou zdráhavost odborného personálu poskytnout jasnou informaci o možných rizicích. Další překážkou byla neexistence statistických informací o daném problému a také možnost rodičů informaci o umělém oplodnění dát ze zdravotní dokumentace vymazat.

Práce v první části popisuje problém neplodnosti, možné metody jejího léčení, používané laboratorní metody, problémy spojené s dárcovstvím atd. Ve druhé části se zabývá problematikou bezdětnosti, centry asistované reprodukce a s nimi spolupracujícími organizacemi a hodnotí umělé metody početí z etického i právního hlediska. V závěru shrnuje dosažené výsledky. Konstatuje, že „děti ze zkumavky“ zřejmě jsou ohroženy vrozeným defektem více než děti počaté přirozenou cestou, ale nedá se to prokázat zcela jednoznačně. Informace jsou možná utajovány i z čistě obchodních důvodů. Vědecká veřejnost je nejednotná, příčiny postižení většinou přičítá neplodným párům, které jsou nositeli většího počtu genetických mutací a poruch. Statisticky se vyšší počet dětí s postižením po umělém oplodnění nedá prokázat pro nedostatek údajů a neochotu personálu poskytnout informace. Zjištěnou skutečností je, že páry podstupující IVF si zpravidla nepřipouštějí možná rizika a že jsou ochotny zaplatit velké peníze, za které očekávají zaručený výsledek. Jiné možnosti řešení neplodnosti často neberou dostatečně v úvahu.

Jedním ze závěrů práce je konstatování sobeckého obchodnického, tržního, konzumního přístupu i k takovým skutečnostem, jakou je lidský život. „Chceš-li, zaplať, provedeme, dodáme s téměř stoprocentní kvalitou.“ (Str. 78)

Je třeba hodnotit vysoce pozitivně odvahu, s jakou se autorka pustila do zkoumání dané otázky, a vytrvalost, která jí umožnila se dobrat odpovědi, byť ne zcela určité. V tomto smyslu má práce průkopnický význam a je příspěvkem k vyjasnění okolností a rizik umělého oplodnění a jeho etického hodnocení.

Práce výrazně přesahuje požadavky kladené na bakalářskou práci.

Drobné jazykové nedostatky práce jsou spíše z přehlédnutí.
Práci doporučuji k obhajobě, navrhuji hodnocení A – výtečně.
16.2.2006

Libor Ovečka, vedoucí práce